

Vad en gammal bild kan berätta – Gamla teatern på Västerudden

Jag har tidigare berättat om Gamla teatern på Västerudden och då i samband med de så kallade varvsrevyerna på 1950- och 1960-talen. Denna gång ska det handla om historien, teaterbyggnaden och verksamheten därstädes.

1780-talet var kanske Karlskronas guldålder. Dåvarande Örlogsvarvet var landets största arbetsplats med bortåt 3000 sysselsatta personer. På varvet pågick nybygge av den svenska örlogsflottan och det i form av serietillverkning av 10 linjeskepp och 10 fregatter. Till detta kom ett antal byggnader och västerut pågick byggandet av det, som skulle bli Femfingerdockorna. Men även kulturlivet blomstrade. Kung i Sverige var Gustav III och hans vurm för kultur i olika former var väl känd.

Inne i örlogshamnen byggdes bland annat Byggnad 205 på det som i dag är Kansligatan i Örlogshamnen, under Örlogsvarvets tid kallat materialförråd 1.

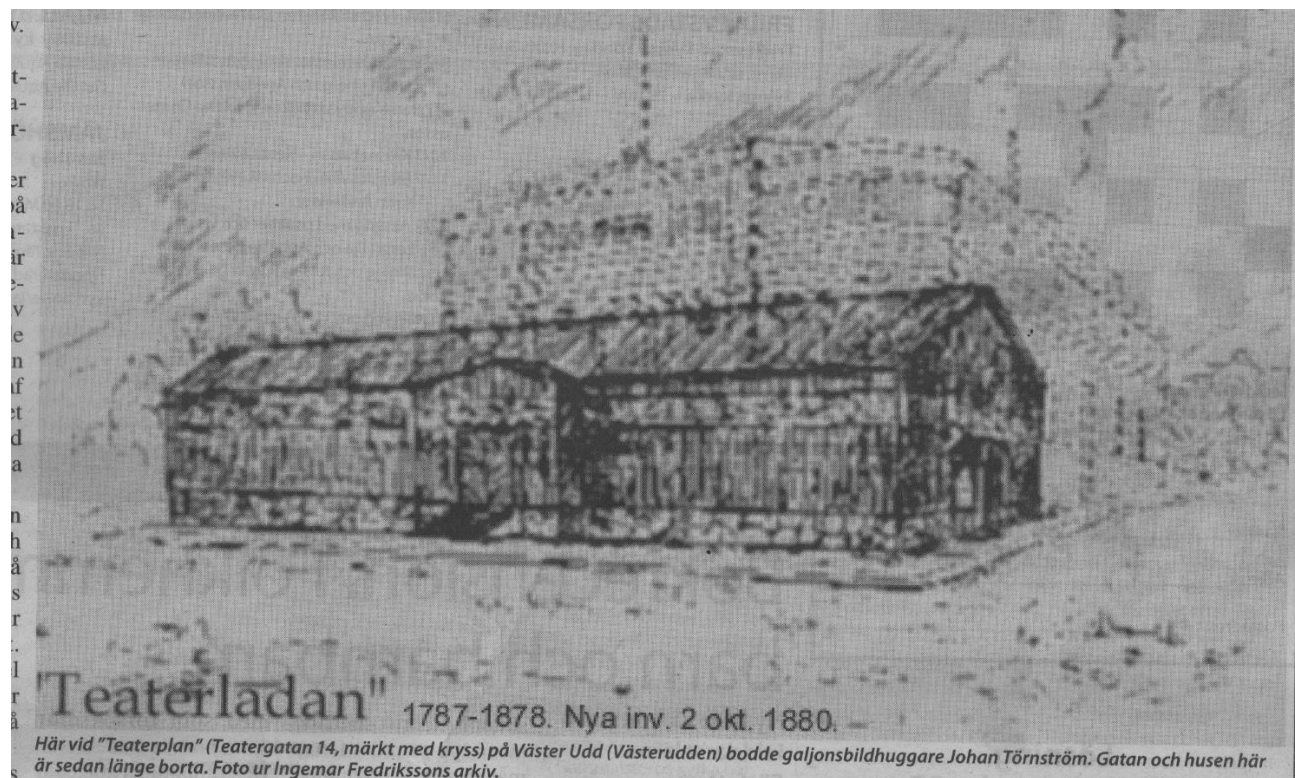

Byggnad 205 från väster

På så sätt frigjordes ett antal materialbodas, placerade i Skeppargatans förlängning i söder, där de förvandlades till Kunglig teater och i folkmun kallades för Ladan eller Spektakelhuset. Det var Fredrik Henrik af Chapman tillsammans med Carl August Ehrensvärd förverkligade arbetet att omvandla bodarna till teater. För inredningsarbetet stod galjonsbildhuggare Johan Törnström.

En liten kuriositet i sammanhanget: Vid ett av sina besök i Karlskrona skulle kung Gustav III besöka en teaterföreställning i Ladan. Det bar sig inte bättre, att hans

ekipage fastnade i en av portarna i den så kallade sträckningsmuren vid Konstapelsgatan och aldrig nådde fram till föreställningen.

Teaterladan

Så småningom uppstod tanken i Karlskrona att bygga en stadsägd teater, som ersättning för de gamla bodarna, som var både obekväma och eldfängda. En som var mycket aktiv i frågan var överstelöjtnant Johan Tomas Byström, som var ordförande i stadens musiksällskap.

En första åtgärd var att köpa den tomt på vilken teatern kom att byggas och befintlig utrustning i Ladan, allt för 1500 kronor. I köpet ingick även teaterns kassakista, men den innehöll mest skulder, cirka 30 000 kronor, vilket motsvarar cirka 2 miljoner kronor idag.

Den sista föreställningen i den gamla ladan gavs i februari 1879 och omedelbart därefter startade bygget av den nya teatern.

Budet att bygga den nya teatern gick till Karlskronaarkitekten August Strehlenert tillsammans med stadsarkitekten Hjalmar Thedenius.

Gamla teatern

August Strehlenert var från början verkmästare vid Örlogsvarvets byggnadsavdelning och han har satt sina spår i det marina Karlskrona med ett antal byggnadsverk, som ännu finns kvar. Sjökarteförrådet, 17:s port, kompassjusterarhuset samt kasern Najaden är exempel på Strehlenerts verksamhet.

Kostnaden för den nya teatern slutade vid 68 000 kronor, cirka 20 000 kronor mer än planerat.

Gamla Teatern, interiör

August Strehlenert

Premiären för teatern ägde rum den 2 oktober 1880 och då gav Keyska sällskapet operetten Corneilles klockor av Planquette. En stor högtidsklädd publik fyllde salongen och folk jublade åt den nya teatern. Föreställning kom däremot att ges epitetet fiasko, vad beträffar den konstnärliga delen.

Efter invigningen spelade det teater på Västerudden ända fram till februari 1939. Andra världskriget stod för dörren och i Karlskrona invigdes 1939 Konserthusteatern på Stortorget.

Många berömda skådespelare har framträtt på Karlskrona teater på Västerudden. Här kan nämnas Gösta Ekman (den äldre), Tora Teje, Anders de Wahl, Pauline Brunius, Karl Gerhard, Ernst Rolf m.fl.

Teatern övergavs och återlämnades till Kronan. De kommande decennierna användes lokalerna av en frireligiös församling, båtklubbsfester, danslokal, nattklubb m.m., tills det utfärdades tillträdesförbud på grund av brandrisken. Varvsrevyerna på 1950- och 1960-talen utgjorde ett undantag, tills man slog igen för gott i början av 1960-talet.

I februari 1972 jämnade grävskoporna den gamla fina byggnaden med marken.

I dag är tomten bebyggd med hyreshus ägda av stiftelsen af Christernin.

Olle Melin

PS. Arkitekten August Strehlenert har satt många spår i Karlskrona. Utöver de som nämnts ovan kan nämnas Saluhallen, Kommunala flickskolan, Gravkapellet på Wämö, Epidemisjukhuset på Tullholmen samt ett antal stora hyreskomplex på Trossö. Strehlenert var mycket produktiv och man kan fråga sig, vad som hade hänt, om han fått leva längre. Han avled 1909, 55 år gammal. DS